

Nader vleermuisonderzoek

Jan Ligthartschool aan de Oudeweg 74 in Westerbroek

Dillerop natuuradvies

Colofon:

Opdrachtgever:	**Gemeente Midden-Groningen**
Contactpersoon:	[redacted]
Veldwerk:	Dillerop natuuradvies
Tekst en foto's:	Dillerop natuuradvies
Projectnummer:	INV-157
Datum:	26 augustus 2025

Dillerop natuuradvies
natuuronderzoek en ecologische advisering

Postadres:	Ir. Mentropweg 15, 9341 AR Veenhuizen
Telefoon:	06 - [redacted]
E-mail:	info@dilleropnatuuradvies.nl

Dillerop natuuradvies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, noch voor schade voortvloeiend uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Dillerop natuuradvies; opdrachtgever vrijwaart Dillerop natuuradvies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoud

1	**Aanleiding**		**4**
2	**Plangebied**		**5**
3	**Wettelijk kader**		**6**
	3.1	Omgevingswet	6
	3.2	Soortenbescherming	6
	3.3	Gebiedsbescherming	6
	3.4	Zorgplicht	7
4	**Opzet onderzoek**		**8**
5	**Vleermuizen**		**9**
	5.1	Algemeen	9
	5.2	Werkwijze	10
	5.3	Resultaten	11
6	**Overige fauna**		**13**
7	**Conclusies en aanbevelingen**		**14**
8	**Literatuur**		**15**

Bijlagen

1 Soortenlijsten beschermde soorten
2 Vrijgestelde soorten per provincie
3 Jaarrond beschermde nesten
4 Houtopstand
5 Overzichtskaart plangebied
6 Stippenkaart vleermuizen (vliegroutes, foeragerende en passerende vleermuizen)

1. Aanleiding

Als aanvulling op de uitgevoerde quick scan flora en fauna (*Dillerop natuuradvies september 2024, quick scan flora en fauna FF-255, Jan Ligthartschool aan de oudeweg 74 in Westerbroek*), waarbij niet kon worden uitgesloten dat de school eventueel geschikt is voor gebouwgebonden vleermuissoorten, is in opdracht van de gemeente Midden-Groningen een nader vleermuisonderzoek uitgevoerd in het kader van de Omgevingswet.

Het doel van dit onderzoek is om vast te stellen of tijdens de uit te voeren werkzaamheden (sloop- en nieuwbouw) geen verbodsbepalingen van de Omgevingswet worden overtreden ten aanzien van de (zwaar)beschermde vleermuizen. Indien sprake is van een overtreding van deze verbodsbepalingen, dan is een ontheffing vereist in het kader van de Omgevingswet. Wanneer geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen, dan kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd zonder ontheffing, mits voldaan wordt aan de zorgplicht.

In bijlage 5 is een overzichtskaart van het plangebied opgenomen en in bijlage 6 een stippenkaart van vliegroutes en foeragerende en passerende vleermuizen.

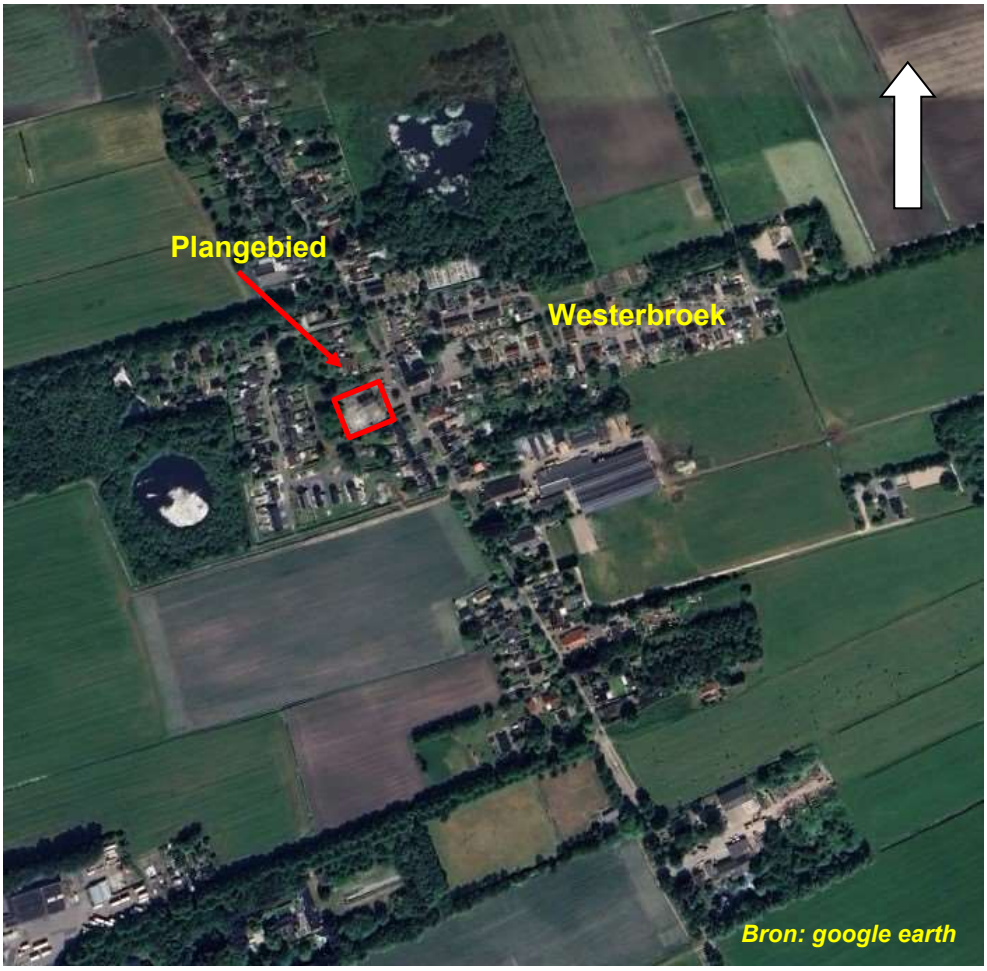

Jan Ligthartschool.

2. Plangebied

Het plangebied (de Jan Ligthartschool) ligt aan de Oudeweg 74 in het centrum van het dorp Westerbroek in de gemeente Midden-Groningen. Op het terrein bevinden zich naast het schoolgebouw een schoolplein met verharding, diverse speeltoestellen en hekwerk. Daarnaast staan rondom het schoolgebouw beukenhagen, struikvormers en sierbeplanting en wat solitaire bomen als berk, eik, kastanje en vleugelnoot.

Het plangebied bevindt zich volgens de topografische dienst Emmen in atlasblok 07-55 en kilometerhok 22.

Ligging.

Gebiedsbescherming

Met betrekking tot de gebiedsbescherming gaat het om de bescherming van gebieden die zijn aangewezen als onderdeel van Natuurnetwerk Nederland (*voorheen de Ecologische Hoofdstructuur*) en/of om gebieden die zijn aangewezen als Natura 2000-gebied.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied, noch van Natuurnetwerk Nederland. Er is geen sprake van externe werking.

3. Wettelijk kader

3.1. Omgevingswet

De regelgeving heeft als doel het behoud van soorten en hun leefgebieden en het voorkomen van onnodige schade aan planten, dieren, natuurgebieden en houtopstanden. Ruimtelijke ontwikkelingen maar ook overige werkzaamheden zoals beheer en onderhoud kunnen leiden tot overtreding van verbodsbepalingen en het provinciale beleid. In planprocedures of bij het aanvragen van een omgevingsvergunning /BOPA (buitenplanse omgevingsplanactiviteit) dient een quickscan natuur of een natuurtoets te worden uitgevoerd om inzicht te geven of de activiteit strijdig is met de huidige regelgeving. Als blijkt dat de activiteit mogelijk in strijd is met de huidige regelgeving is een vervolgonderzoek noodzakelijk. Er kan sprake zijn van **soortenonderzoek** of een toetsing gebaseerd op **gebiedsbescherming.**

3.2. Soortenbescherming

Voor soortenbescherming geldt dat deze gericht is op het bereiken of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van soorten.

1. De bescherming van alle van nature in Nederland in het wild levende vogels , van soorten die genoemd staan in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, zijn beschermd onder artikel 11.37 van de Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) van de Omgevingswet .

2. De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU op grond van de Habitatrichtlijn (artikel 11.46) en natuurbeschermingsverdragen.

3. De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in Andere soorten, bijlage A en B (artikel 11.54).

Zie bijlage 1 met soortenlijsten.

3.3. Gebiedsbescherming

Natura 2000

In Europa is een netwerk van beschermde gebieden opgezet. Dit zijn de zogenoemde Natura 2000-gebieden. Deze gebieden zijn in de Omgevingswet (Ow) zwaar beschermd. Volgens artikel 5.1, lid 1 en onderdeel A van de Omgevingswet is het verboden zonder vergunning projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. Dit geld ook voor projecten die fysiek buiten het Natura 2000-gebied gelegen zijn maar wel een effect kunnen hebben op het gebied (externe werking).

Natuurnetwerk Nederland (NNN)
Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

In het Natuurnetwerk Nederland liggen:
- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland. De ligging en bescherming van de NNN is vastgelegd in de provinciale structuurvisie, welke door de gemeentes wordt uitgewerkt in bestemmingsplannen, conform de Wet Ruimtelijke Ordening. Per provincie kan het NNN een andere benaming hebben, zoals het Gelders natuurnetwerk (GNN); Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) en Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Natuurwaarden buiten het Natuurnetwerk Nederland
Ook buiten het NNN zijn grote natuurwaarden aanwezig, behoud, herstel en verdere ontwikkeling van deze natuurwaarden dragen substantieel bij aan de biodiversiteit.

3.4. Zorgplicht
De zorgplicht is eveneens verankerd in de Omgevingswet. Hierin wordt voorgeschreven dat nadelige gevolgen voor planten en dieren voorkomen moeten worden.
Het uitgangspunt van de zorgplicht is dat het doden, verwonden, verontrusten of beschadigen van flora en fauna wordt vermeden. Deze zorgplicht geldt voor iedereen.

Voor meer informatie wordt verwezen naar https://wetten.overheid.nl

4. Opzet onderzoek

Het nader onderzoek naar vleermuizen heeft zich gericht op het plangebied en de directe omgeving daarvan. Met name de bebouwing waar sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden zullen plaatsvinden zijn intensief onderzocht op het voorkomen van zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen en foerageer- en vliegroutes van vleermuizen. In totaal is het plangebied vier maal bezocht in de maanden mei, juni, juli en augustus 2025.

In onderstaand overzicht worden de bezoekdata en de weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek weergegeven.

Bezoek	Datum	Tijd	Bezoek	Weer
1	13-5-2025	20.50 - 23.36	avondbezoek	droog / helder / wind NO 2 / ca. 15 - 11°C
2	11-6-2025	03.00 - 05.38	ochtendbezoek	droog / licht bewolkt / wind ONO 1-2 / 14°C
3	8-7-2025	21.30 - 00.18	avondbezoek	droog / licht bewolkt / wind NW 2 / 16°C
4	12/13-8-2025	22.00 - 02.15	avond/nachtbezoek	droog / licht bewolkt / wind NO 2-3 / 20-18°C

Overvliegende laatvlieger.

5. Vleermuizen

5.1. Algemeen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (Wet natuurbescherming) en daardoor strikt beschermd. Vleermuizen leven in een netwerk. Een netwerk bestaat uit verschillende locaties. Een populatie vleermuizen heeft meerdere verblijfplaatsen, waarvan er vaak één de hoofdverblijfplaats is. Vleermuizen die onderdeel uitmaken van dit netwerk gebruiken gedurende het seizoen diverse verblijfplaatsen. Om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen maken vleermuizen vaak gebruik van vaste vliegroutes. Deze vliegroutes zijn meestal gelegen langs landschapselementen zoals lanen, houtsingels en watergangen.

Foerageergebieden

Als foerageergebied gebruiken vleermuizen een diversiteit aan verschillende landschapstypen. Het is voor veel vleermuissoorten relatief eenvoudig om van foerageergebied te wisselen; er dient echter wel voldoende foerageergebied aanwezig te zijn.

Verblijfplaatsen

Binnen het netwerk waarin vleermuizen leven hebben zomerverblijfplaatsen een belangrijke functie. Gedurende de zomer leven de vrouwtjes in vrij grote groepen. In deze grote groepen worden de vleermuisjongen geboren; dit soort zomerverblijfplaatsen noemt men kraamverblijfplaatsen. Aangezien het grootbrengen van jongen veel energie vergt dient een kraamverblijfplaats aan vrij strenge eisen te voldoen. De mannelijke dieren leven gedurende de zomer in groepjes met vrij kleine aantallen. Deze verblijfplaatsen bevinden zich verspreid door het landschap en voldoen aan minder strenge eisen.

Zomerverblijfplaatsen bevinden zich op diverse plekken. Deze zijn veelal soortafhankelijk. Zo verblijft een watervleermuis gedurende de zomer in bomen en de gewone dwergvleermuis in spouwmuren en onder dakpannen.

In het voor- en najaar vindt bij vleermuizen de paring plaats. Of deze in het voor- en/of najaar plaatsvindt is soortafhankelijk. Mannetjes hebben hierbij vaste verblijfplaatsen waar de vrouwtjes naar toe komen. Aangezien zonder paarverblijfplaatsen voortplanting niet mogelijk is, zijn deze paarverblijfplaatsen van groot belang.

Vliegroutes

Vliegroutes zijn vaste routes die vleermuizen gebruiken om van en naar verblijfplaatsen en foerageergebieden te vliegen. Deze vliegroutes kunnen een zeer belangrijk onderdeel van een vleermuizennetwerk uitmaken.

5.2. Werkwijze
Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector van het merk Petterson, type D240x. Dit type detector heeft verschillende mogelijkheden om vleermuisgeluiden voor de mens hoorbaar te maken. Via het heterodyne systeem worden geluiden direct hoorbaar gemaakt wanneer deze door de detector worden opgevangen en zijn soorten zo goed te herkennen. Een tweede systeem is het inzetten van een Batlogger M, waarbij de geluiden worden opgenomen. Hierbij vindt vrijwel geen vervorming van het oorspronkelijke geluid plaats, waardoor er veel meer informatie uit de geluiden is te halen, en met veel grotere zekerheid soorten zijn te onderscheiden. Daarnaast is er gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera waarmee eventueel geschikte wegkruipmogelijkheden zijn onderzocht op aanwezigheid van kraam- en/of tijdelijke verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.

Meerdere bezoeken zijn nodig, omdat vleermuizen gebruik maken van een netwerk van verblijfplaatsen en foerageergebieden die in verschillende perioden in het jaar worden gebruikt. Door de bezoeken te spreiden wordt een beter beeld verkregen van de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied en hiermee van de betekenis van het plangebied voor vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen. De gehanteerde werkwijze sluit aan bij het Protocol voor Vleermuisonderzoek van het Netwerk Groene Bureaus.

Inzet van warmtebeeldcamera.

5.3. Resultaten

Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
Dit is de kleinste inlandse vleermuissoort, met een gewicht van ongeveer 5 – 7 gram en een spanwijdte van 20 centimeter. Verblijfplaatsen bevinden zich vrijwel uitsluitend in huizen. Zowel in de zomer als in de winter maakt de gewone dwergvleermuis gebruik van gebouwen. De jachtwijze is zeer variabel; gejaagd wordt onder andere in bossen, boven tuinen, rond lantaarnpalen en boven water. Open terrein wordt vrijwel niet als jachtgebied gebruikt. De afstand tussen dagslaapplaats en jachtgebied wordt in de regel afgelegd langs lijnvormige elementen zoals lanen, houtwallen en greppels en dergelijke. Mannetjes hebben in augustus en september een territoriale hangplaats, meestal in een gebouw, waar ze met een speciale roep vrouwtjes naar toe proberen te lokken voor de paring. Deze hangplaatsen worden paarverblijfplaatsen genoemd. Het roepgedrag kan echter ook op andere plaatsen worden waargenomen. In grote delen van Nederland is de gewone dwergvleermuis de meest algemene soort.

Waarnemingen
Tijdens alle bezoeken zijn foeragerende en passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen De aantallen varieerden van zes tot acht exemplaren per bezoek, komend uit de omliggende bebouwing (onder andere uit de Hoflaan en Boekhors) en van de omgeving met groenstructuren gebruikmakend om te foerageren en/of te passeren. Tijdens het onderzoek zijn er geen in- of uitvliegende gewone dwergvleermuizen vastgesteld, noch sporen gevonden die er op kunnen duiden dat vleermuizen de school als onderkomen gebruiken. Er zullen geen negatieve effecten optreden voor vleermuizen tijdens de voorgenomen werkzaamheden.

Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*)
Deze soort heeft een spanwijdte van 25 centimeter. Als verblijfplaatsen worden zowel holle bomen als gebouwen (met name zolders) gebruikt. Gejaagd wordt vooral bij bomen, waarbij prooien onder andere van bladeren worden geplukt. De afstand tussen dagslaapplaats en jachtgebied is meestal gering (enkele honderden meters).
De winterslaap wordt gehouden in kelders, bunkers en kerkzolders. De gewone grootoorvleermuis is in een groot deel van Nederland vrij algemeen, maar komt nergens in grote aantallen voor.

Waarnemingen
Op 13 augustus is een enkel jagend exemplaar bij de kerk waargenomen. Deze soort is tijdens de andere bezoeken niet in het plangebied of in de directe omgeving daarvan aangetroffen.

Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)
Met een spanwijdte van 35 centimeter is dit één van de grootste inlandse soorten.
De laatvlieger is een gebouwen bewonende soort. Zowel in de zomer als in de winter worden gebouwen als onderkomen gebruikt. Dit dier jaagt in uiteenlopende biotopen, zoals boven bospaden, boven water en rond lantaarnpalen. De afstand tussen verblijfplaats en jachtgebied kan enkele kilometers bedragen en wordt op zo'n 25 meter hoogte in een rechtlijnige vlucht, of lager langs lijnvormige elementen, afgelegd.
De laatvlieger is vrijwel overal in Nederland vrij algemeen.

Waarnemingen
Op 8 juli en 12/13 augustus zijn passerende/overvliegende laatvliegers buiten het plangebied waargenomen; de aantallen varieerden van twee tot vier exemplaren. Alle waarnemingen betreffen exemplaren die uit noordoostelijke richting kwamen en richting het zuidwesten, naar het buitengebied vlogen. Tijdens het onderzoek zijn er geen in- of uitvliegende laatvliegers vastgesteld, noch sporen gevonden die er op kunnen duiden dat vleermuizen de school als onderkomen gebruiken.

Aanwezigheid van boombewonende vleermuizen met verblijfplaatsen op het terrein is uitgesloten vanwege het ontbreken van bomen met natuurlijke holtes, geschikt voor vleermuizen. Er zullen geen negatieve effecten optreden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

6. Overige fauna

Vogels
In het plangebied (het schoolgebouw) en in de directe omgeving daarvan zijn geen jaarronde vaste rust- of verblijfplaatsen (van strenger beschermde soorten) aangetroffen; hier zijn geen effecten te verwachten.

Een uitzondering hierop betreft de aanwezigheid van een huiszwaluwenkolonie bij het Dorpshuis, tegenover de school. In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' wordt de huiszwaluw aangemerkt als categorie 5. Het nest is buiten het broedseizoen niet beschermd. Deze vogel maakt jaarlijks een nieuw nest. Omdat de voorgenomen werkzaamheden op afstand zullen plaatsvinden, zal deze soort geen hinder ondervinden en zijn hier geen effecten te verwachten.

Huiszwaluwnesten bij het Dorpshuis.

Zoogdieren
Tijdens het onderzoek zijn geen steenmarters of sporen daarvan bij de te slopen school en/of in de directe omgeving daarvan vastgesteld. Negatieve effecten worden tijdens de werkzaamheden niet verwacht.

7. Conclusies en aanbevelingen

In het plangebied (de school) bevinden zich geen strikt beschermde (vleermuis)soorten of gebouwgebonden vogels, zoals bijvoorbeeld huismussen. Er zijn geen sporen gevonden die erop kunnen duiden dat vleermuizen de school als onderkomen gebruiken. Door de voorgenomen sloop en nieuwbouw zullen voor vleermuizen geen verblijfplaatsen, vliegroutes en geen significant oppervlak aan foerageergebied worden aangetast. Daarnaast is er geen balts- of zwermgedrag van vleermuizen bij de school vastgesteld. Er zullen geen negatieve effecten optreden voor vleermuizen tijdens de voorgenomen werkzaamheden. In het kader van de te doorlopen planologische procedure zijn er vanuit de Omgevingswet geen belemmeringen.

Aanwezigheid van boombewonende vleermuizen met verblijfplaatsen op het terrein is eveneens uitgesloten vanwege het ontbreken van bomen met natuurlijke holtes, geschikt voor vleermuizen. De waargenomen vleermuizen maken wel gebruik van de aanwezige groenstructuren in de omgeving van de school om daar te foerageren. Het openbare en groene karakter in de omgeving van het plangebied blijft behouden. Er zullen geen negatieve effecten optreden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied of een ander gebied beschermd middels de Wet natuurbescherming. Er is geen sprake van externe werking. De voorgenomen werkzaamheden hebben om deze reden geen negatieve effecten op het functioneren van Natuurnetwerk Nederland.

Aanbevelingen

Voor alle beschermde soorten geldt de bepaling van de zorgplicht. Deze houdt in dat bij de uitvoering van werkzaamheden rekening moet worden gehouden met kwetsbare perioden van dieren, zoals winterslaap en voortplantingstijd. Door een zorgvuldige planning van de werkzaamheden kan de zorgplicht goed worden ingepast in het werk.

Er wordt aanbevolen, indien beplanting wordt verwijderd, deze werkzaamheden *buiten het broedseizoen* uit te voeren. *Het broedseizoen loopt van ongeveer half maart tot en met half juli, waarbij een broedende vogel buiten deze periode ook beschermd is.*

De werkzaamheden dienen bij voorkeur plaats te vinden in de daglichtperiode, opdat verstoring van de omgeving door verlichting wordt voorkomen ten behoeve van bijvoorbeeld foeragerende vleermuizen in de omgeving etc.

Bij de toekomstige inrichting van het terrein (nieuwbouw) kunnen voorzieningen, zoals bijvoorbeeld (inbouw)nestkasten worden aangebracht voor vogels en vleermuizen (natuurinclusief bouwen). Dergelijke maatregelen dragen bij aan de instandhouding van ecologisch kwetsbare soorten en op deze manier krijgen toekomstige gebouwen een ‘groener’ karakter.

8. Literatuur

Franckh-Kosmos Verlags GMBh & Co. KG, Stuttgart, 2007, *Handbuch der Fledermäuse Europas und Nordwestafrikas.* Vertaald en bewerkt door Peter Lina, De Fontein Tirion Uitgevers B.V., Utrecht, 2011, *Vleermuizen, Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika.*

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997; *Atlas van de Nederlandse vleermuizen* (2e druk).

Veldgids Vleermuizen van Europa, 2017, KNNV uitgeverij Zeist, vertaald en bewerkt door Peter Lina. *Oorspronkelijke titel: Die Fledermause Europas, 2014, Franckh-Kosmos-GmbH & Co. KG, Stuttgart.*

Vergeer J.W., Boele A. & van Bruggen J. & van Turnhout c. 2023. Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Geraadpleegde websites

www.sovon.nl
www.vogelbescherming.nl
www.zoogdierenvereniging.nl
www.zoogdieratlas.nl
www.vzz.nl
www.vleermuis.net
www.waarneming.nl
www.minlnv.nl/natura2000
www.rijksoverheid.nl
www.rvo.nl
www.iplo.nl
www.bij12.nl
www.provinciegroningen.nl

Bijlage 1
Soortenlijsten beschermde soorten

Beschermde soorten

De soorten die in onderstaande tabel staan, zijn soorten van de Habitatrichtlijn. Deze zijn vanaf 1 januari 2024 beschermd onder Artikel 11.46 Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Hiervoor waren deze soorten al beschermd onder Artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

Zoogdieren	**Zeezoogdieren**	**Amfibieën**	**Vlinders**	**Kevers**
Bechsteins vleermuis	Bruinvis	Boomkikker	Apollovlinder	Brede geelrandwaterroofkever
Bever	Bultrug	Geelbuikvuurpad	Boszandoog	Gestreepte waterroofkever
Bosvleermuis	Dwergpotvis	Heikikker	Donker pimpernelblauwtje	Heldenbok
Brandts vleermuis	Dwergvinvis	Kamsalamander	Grote vuurvlinder	Juchtleerkever
Franjestaart	Gestreepte dolfijn	Knoflookpad	Moerasparelmoervlinder	Vermiljoenkever
Gewone baardvleermuis	Gewone dolfijn	Poelkikker	Monarchvlinder	
Gewone dwergvleermuis	Gewone spitsdolfijn	Rugstreeppad	Pimpernelblauwtje	**Weekdieren**
Gewone grootoorvleermuis	Gewone vinvis	Vroedmeesterpad	Teunisbloempijlstaart	Bataafse stroommossel
Grijze grootoorvleermuis	Griend		Tijmblauwtje	Platte schijfhoren
Grote hoefijzerneus	Grijze dolfin	**Reptielen**	Zilverstreephooibeestje	
Grote rosse vleermuis	Hille	Gladde slang		**Planten**
Hamster	Kleine zwaardwalvis	Muurhagedis	**Libellen**	Drijvende waterweegbree
Hazelmuis	Narwal	Zandhagedis	Bronslibel	Groenknolorchis
Ingekorven vleermuis	Noordse vinvis	Dikkopschildpad	Gaffellibel	Kleine vlotvaren
Kleine dwergvleermuis	Orca	Kemps' zeeschildpad	Gevlekte witsnuitlibel	Kruipend moerasscherm
Kleine hoefijzerneus	Potvis	Lederschildpad	Groene glazenmaker	Liggende raket
Laatvlieger	Spitsdolfijn van Gray	Soepschildpad	Mercuurwaterjuffer	Zomerschroeforchis
Lynx	Tuimelaar		Noordse winterjuffer	
Meervleermuis	Walrus	**Vissen**	Oostelijke witsnuitlibel	**Mossen**
Mopsvleermuis	Witflankdolfijn	Houting	Rivierrombout	Geel schorpioenmos
Noordse vleermuis	Witsnuitdolfijn	Steur	Sierlijke witsnuitlibel	Tonghaarmuts
Noordse woelmuis	Witte dolfijn			
Otter				
Rosse vleermuis				
Ruige dwergvleermuis				
Tweekleurige vleermuis				
Vale vleermuis				
Watervleermuis				
Wilde kat				
Wolf				

Andere soorten bijlage A en B

De soorten in onderstaande tabellen zijn beschermd onder Artikel 11.54 van de Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

De volgende soorten (beschermde dieren) staan op Bijlage A.

Zoogdieren	**Dagvlinders**	**Amfibieën**
Aardmuis	Aardbeivlinder	Alpenwatersalamander
Boommarter	Bosparelmoervlinder	Bruine kikker
Bosmuis	Bruin dikkopje	Gewone pad
Bunzing	Bruine eikenpage	Kleine watersalamander
Damhert	Donker pimpernelblauwtje	Meerkikker
Das	Duinparelmoervlinder	Bastaardkikker
Dwergmuis	Gentiaanblauwtje	Vinpootsalamander
Dwergspitsmuis	Grote parelmoervlinder	Vuursalamander
Edelhert	Grote vos	
Eekhoorn	Grote vuurvlinder	**Reptielen**
Egel	Grote weerschijnvlinder	Adder
Eikelmuis	Iepenpage	Hazelworm
Gewone bosspitsmuis	Kleine heivlinder	Levendbarende hagedis
Gewone zeehond	Kleine ijsvogelvlinder	Ringslang
Grote bosmuis	Kommavlinder	
Grijze zeehond	Pimpernelblauwtje	**Vissen**
Haas	Sleedoornpage	Beekdonderpad
Hermelijn	Spiegeldikkopje	Beekprik
Huisspitsmuis	Veenbesblauwtje	Elrits
Konijn	Veenbesparelmoervlinder	Gestippelde alver
Molmuis	Veenhooibeestje	Grote modderkruiper
Ondergrondse woelmuis	Veldparelmoervlinder	Kwabaal
Ree	Zilveren maan	
Rosse woelmuis		**Kreeften**
Steenmarter	**Libellen**	Europese rivierkreeft
Tweekleurige bosspitsmuis	Beekkrombout	
Veldmuis	Bosbeekjuffer	**Kevers**
Veldspitsmuis	Donkere waterjuffer	Vliegend hert
Vos	Gevlekte glanslibel	
Waterspitsmuis	Gewone bronlibel	
Wezel	Hoogveenglanslibel	
Wild zwijn	Kempense heidelibel	
Woelrat	Speerwaterjuffer	

De volgende soorten (beschermde planten) staan op Bijlage B.

Akkerboterbloem	Karwijselie	Vroege ereprijs
Akkerdoornzaad	Kleine ereprijs	Wilde averuit
Akkerogentroost	Kleine Schorseneer	Wilde ridderspoor
Beklierde ogentroost	Kleine wolfsmelk	Wilde weit
Berggamander	Kluwenklokje	Wolfskers
Bergnachtorchis	Knollathyrus	Zandwolfsmelk
Blaasvaren	Knolspirea	Zinkviooltje
Blauw guichelheil	Korensla	Zweedse kornoelje
Bokkenorchis	Kranskarwij	
Bosboterbloem	Kruiptijm	
Bosdravik	Lange zonnedauw	
Brave hendrik	Liggende ereprijs	
Brede wolfsmelk	Moerasgamander	
Breed wollegras	Muurbloem	
Bruinrode wespenorchis	Naakte lathyrus	
Dennenorchis	Naaldenkervel	
Dreps	Pijlscheefkalk	
Echte gamander	Roggelelie	
Franjegentiaan	Rood peperboompje	
Geelgroene wespenorchis	Rozenkransje	
Geplooide vrouwenmantel	Ruw parelzaad	
Getande veldsla	Scherpkruid	
Gevlekt zonneroosje	Schubvaren	
Glad biggenkruid	Schubzegge	
Gladde zegge	Smalle raai	
Groene nachtorchis	Spits havikskruid	
Groensteel	Steenbraam	
Groot spiegelklokje	Stijve wolfsmelk	
Grote bosaardbei	Stofzaad	
Grote leeuwenklauw	Tengere distel	
Honingorchis	Tengere veldmuur	
Kalkboterbloem	Trosgamander	
Kalketrip	Veenbloembies	
Karthuizeranjer	Vliegenorchis	

Bijlage 2
Vrijgestelde soorten per provincie

Vrijgestelde soorten per provincie

In de Omgevingswet is de natuurwetgeving gedecentraliseerd. Hierdoor ontstaan er verschillen tussen de provincies. Ook op het gebied van soorten die vrijgesteld zijn. Hieronder is daarom een overzicht opgenomen van de vrijgestelde soorten per provincie. Deze vrijstelling is opgenomen in het eerste lid van artikel 11.54, besluit activiteiten leefomgeving (zie toelichting op de volgende bladzijde).

Soort↓ Provincie→	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Flevoland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg	Ministerie EZ
Aardmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bastaardkikker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bruine kikker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing						x*		x				x	x
Dwergmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egel	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone bosspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas	x		x	x	x	x*	x	x	x		x	x	x
Hermelijn						x*		x				x	x
Huisspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kleine watersalamander	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn	x	x	x	x	x	x*	x	x	x		x	x	x
Meerkikker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ondergrondse woelmuis		x	x		x	x	x		x	x	x	x	x
Ree	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter	x											(x4)	
Tweekleurige bosspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x
Veldmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel		x				x*		x				x	x
Wild zwijn											x		
Woelrat	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm												(x1)	
Levendbarende hagedis												(x2)	
Eekhoorn												(x3)	
Molmuis												x	

X = vrijgestelde soort

(x1) = vrijgesteld in juli t/m september
(x2) = 15 augustus t/m 15 oktober,
(x3) = maart–april en juli t/m november
(x4) = 15 augustus t/m februari.

* = vanaf 1 september 2024 niet meer vrijgesteld. Werkzaamheden met een effect op deze soorten zijn vanaf deze datum vergunningplichtig

Toelichting vrijstelling
De vrijstelling geldt voor de soorten hierboven genoemd, mits het gaat om handelingen die worden verricht in verband met:

a. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting;

b. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

c. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;

d. bestendig gebruik.

Deze vrijstelling geldt dus niet voor (eenmalige) activiteiten, zoals evenementen of (sport)wedstrijden.

Bijlage 3
Jaarrond beschermde vogelnesten

Jaarrond beschermde vogelnesten

Algemeen
De soortgroep vogels heeft een bijzondere status: alle broedende vogels, de in functie zijnde nesten en de functionele omgeving hiervan zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Voor enkele jaarlijks terugkerende soorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving ervan jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van categorie 5 in principe alleen tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5-soorten jaarrond beschermd kunnen zijn

Nesten die ***het hele jaar*** door zijn beschermd
Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).

Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).

Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten:
Boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief en zwarte wouw.

De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter ook jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen.

Nesten die ***niet het hele jaar*** door zijn beschermd
In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten:
Blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht.

Bijlage 4
Houtopstanden

Houtopstanden

In de Omgevingswet is het conform artikel 11.126 verboden houtopstanden te kappen zonder hier vooraf een melding van te maken aan het bevoegd gezag indien wordt voldaan aan de volgende twee punten:

- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Houtopstanden' ligt;

- de houtopstand waarin de bomen worden gekapt groter is dan 10 are (1.000 vierkante meter) of het gaat om bomen in een rijbeplanting van 20 bomen of meer.

Hierop zijn wel diverse uitzonderingen, zoals beschreven in artikel 11.111, lid 2 Bal.

Deze regel geldt niet voor :

a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;

b. houtopstanden op erven of in tuinen;

c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;

d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;

e. kweekgoed;

f. uit populieren of wilgen bestaande:

1. wegbeplantingen;
2. beplantingen langs waterwegen, en
3. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;

g. het dunnen van een houtopstand;

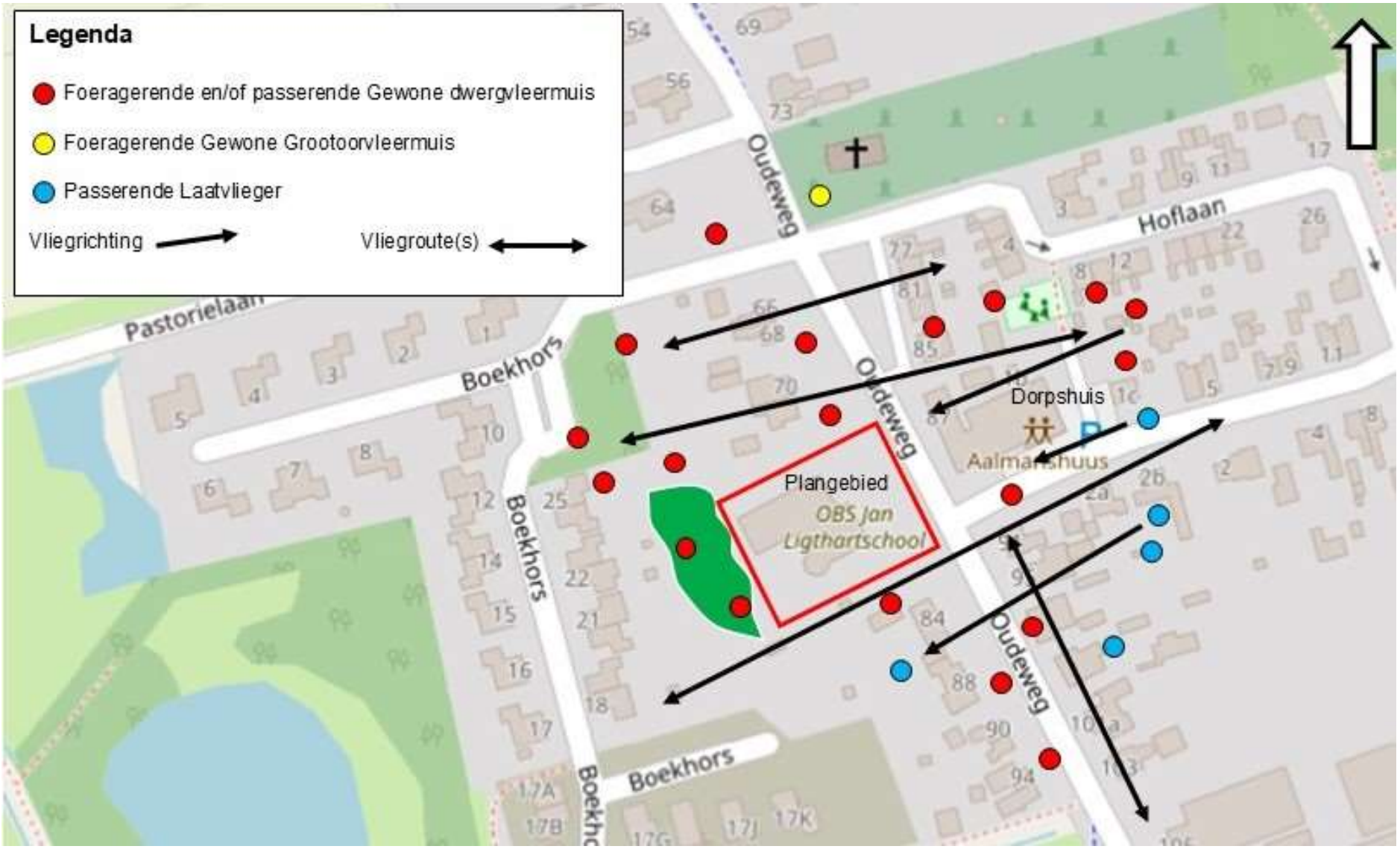
h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:

1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Bijlage 5
Overzichtskaart plangebied

Dorpshuis
Parkeerplaats
Kastanjeboom
Leilinden
Beukenlaan
Bomen/struikvormers & sierbeplanting
Gras
Plangebied
Jan Ligthartschool
Speelplaats
Bomen/struiken
Gras
Gras

Bijlage 6
Stippenkaart vleermuizen
(vliegroutes, foeragerende en passerende vleermuizen)

Legenda
Foeragerende en/of passerende Gewone dwergvleermuis
Foeragerende Gewone Grootoorvleermuis
Passerende Laatvlieger
Vliegrichting
Vliegroute(s)
Pastorielaan
Boekhors
Oudeweg
Hoflaan
Dorpshuis
Aalmanshuus
Plangebied
OBS Jan Ligthartschool